

Meer informatie over het Centraal Veterinair Instituut van Wageningen UR (CVI) vindt u op de website: www.cvi.wur.nl

Deze digitale nieuwsbrief is de opvolger van CIDC-Diagnostieknieuws. Met deze nieuwsbrief willen wij u informeren over actuele zaken en ontwikkelingen die voor u interessant of belangrijk kunnen zijn. Als er ontwikkelingen zijn waarvan u direct op de hoogte moet zijn, zullen wij dat tussentijds via e-mail aan u laten weten.

Belangrijkste wijzigingen tarieven diagnostisch onderzoek in 2009

De tarieven 2009 voor het uitvoeren van diagnostisch onderzoek door het CVI worden aangepast aan de gestegen kosten en meer in overeenstemming gebracht met de werkelijke kostprijs van de testen. Voor een groot deel van de testen betekent dit een tariefsverhoging van ongeveer 6%.

In 2009 blijft vooralsnog het gereduceerde tarief voor het bluetongue-onderzoek gehandhaafd.

Naast de wijziging van de tarieven, die alle te vinden zijn in de [tarievenlijst](#) op onze website, is er nog een aantal andere wijzigingen in de laboratoriumdiagnostiek doorgevoerd.

Nieuwe korte doorlooptijd

De doorlooptijd van enkele diagnostische testen is verkort. Omdat exporteurs in sommige situaties te maken hebben met een door de VWA (Voedsel en Waren Autoriteit) voorgeschreven korte tijd tussen het moment van bloedafname en het moment van export, is de doorlooptijd waar nodig verkort. Het gaat om de testen BHV1 gE ELISA en BTV-serologie, die terug te vinden zullen zijn in de tarievenlijst 2009 met de code AA (doorlooptijd maximaal 5 werkdagen).

CVI gesloten op en rond feestdagen

Van 25 tot en met 28 december en van 1 tot en met 4 januari is het CVI gesloten. Het zal daarom langer duren voordat u de testresultaten van ons ontvangt. Houd er rekening mee dat materiaal dat de dag vóór de sluiting bij ons aankomt, pas op de daarop volgende werkdag in behandeling wordt genomen.

In de tarievenlijst zijn de doorlooptijden voor de verschillende testen aangegeven; realiseert u zich dat het hierbij gaat om werkdagen.

In 2009 is het CVI behalve in het weekend en op feestdagen ook gesloten op 2 januari, 1 en 22 mei.

Voor verdenkingen en confirmaties blijven wij 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar. Dus ook tijdens de feestdagen.

Het CVI wenst u fijne feestdagen en alle goeds toe voor 2009!

Test vervallen

Met ingang van 2009 is het niet meer mogelijk om de serologietest voor Ovine Herpes Virus type 2 (OHV-2) uit te voeren. Onderzoek op OHV-2 zal in het vervolg plaatsvinden met een PCR-test (detectie van genetisch materiaal OHV-2). Hiervoor stuurt u EDTA-bloed in (buis met een paarse dop) in plaats van serum.

De serologische test is vervallen omdat de test een geringe specificiteit heeft. Met de PCR-test kan een OHV-2 infectie op een betrouwbare wijze worden vastgesteld. De betreffende test wordt door één van onze zusterinstituten uitgevoerd (zogenaamd "uitbested" onderzoek).

Veel gestelde vragen inzenden onderzoeksmateriaal	2
Q-koorts en het Centraal Veterinair Instituut	3
Veel gestelde vragen over uitslagen; Runder-tbc in Nederland in 2008	4
Klantenmiddag 2008	5
Veelgestelde vragen rabiës/hondsdolheid vaccinatie huisdieren	6
Melden en insturen van vleermuizen voor rabiësonderzoek	7
Blauwtong in Nederland in 2008	8
Acceptatiebeleid CVI wijzigt minimaal in 2009	9

Veel gestelde vragen over inzenden monsters

<p>Welk inzendformulier gebruik ik voor de verzending van monsters?</p> <p>De inzendformulieren zijn onderverdeeld naar diersoorten. Als u monsters heeft waarvoor geen apart inzendformulier is, gebruikt u het algemene inzendformulier. U kunt de inzendformulieren vinden op onze website onder diensten – diagnostiek – inzendformulieren en producten.</p>	
<p>Naar welk adres zend ik de monsters/het onderzoeksmateriaal?</p> <p>U stuurt deze op naar: Centraal Veterinair Instituut, Afdeling DSU, Postbus 65, 8200 AB Lelystad</p>	<p>Hoe kom ik aan inzendformulieren?</p> <p>Alle inzendformulieren vindt u op onze website (zie: <i>Welk inzendformulier gebruik ik?</i>). Als het formulier niet kunt downloaden, neem dan contact op met de afdeling DSU, tel: +31 (0) 320 238302, op werkdagen bereikbaar tussen 10-12 en 14-16.30 uur.</p>
<p>Inzendformulieren nu ook als word-document</p> <p>Op veler verzoek hebben wij nu een formulier als word-bestand gemaakt. Het word-formulier kunt u met uw standaardgegevens lokaal op uw computer opslaan. De huidige pdf-formulieren kunt u nog steeds gebruiken. Deze kunt u online of lokaal (na download) invullen en vervolgens printen. De geprinte formulieren voegt u toe aan uw inzendingen.</p>	<p>Hoe verpak ik het onderzoeksmateriaal (diagnostische monsters)?</p> <p>Diagnostische monsters verpakt u volgens verpakkingsinstructie P650 (voor infectieuze monsters is dit P620). Deze instructie kunt u krijgen via TNT, KNMvD en websites zoals www.bvfplatform.nl. Voor verpakkingsmateriaal kunt u terecht bij TNT of andere leveranciers van verpakkings-materiaal, zoals Transposafe, Minigrip, etc.</p>
<p>Wat is mijn klantnummer?</p> <p>Dit nummer kunt u opvragen bij de afdeling DSU, tel: +31 (0) 320 238302, op werkdagen bereikbaar tussen 10-12 en 14-16.30 uur. Het klantnummer komt in de nabije toekomst op de uitslagrapporten te staan.</p>	<p>Wat zijn de kosten van het onderzoek?</p> <p>De kosten van elk onderzoek staan in de Tarievenlijst op onze website.</p>
<p>Hoe stuur ik CEM-monsters in?</p> <p>CEM-swabs levert u gekoeld binnen 48 uur na monstername af bij het CVI. De verpakkingseisen zijn gelijk aan de verpakkingseisen van overige monsters, zie <i>Hoe verpak ik het onderzoeksmateriaal (diagnostische monsters)?</i></p>	<p>Wat voor materiaal stuur ik op?</p> <p>Als u niet weet welk onderzoeksmateriaal u moet insturen, kunt u dit opzoeken in de tarievenlijst op onze website. Als u twijfelt over wat u moet insturen, kunt u contact opnemen met de afdeling DSU, telefoon: +31 (0) 320 238302, op werkdagen bereikbaar tussen 10-12 en 14-16.30 uur.</p>
<p>Wat vul ik in bij: Uw kenmerk van inzending?</p> <p>Hier kunt u uw eigen omschrijving invoeren. De door u ingevoerde omschrijving komt ook op de uitslag en de factuur te staan. U kunt dan gemakkelijk uw inzending herkennen. Dit is met name handig als u vaker onderzoeksmateriaal naar het CVI inzendt.</p>	<p>Waar vind ik informatie op de website van CVI over testen en inzenden van monsters/ onderzoeksmateriaal?</p> <p>Deze informatie kunt u vinden onder diensten/diagnostiek.</p>
<p>Ik wil monsters komen brengen, op welk adres lever ik deze af?</p> <p>U kunt monsters afleveren bij de afdeling DSU, p/a Animal Sciences Group, Edelhertweg 15, (Postcode: 8219 PH) te Lelystad.</p>	<p>Waar staan de letters DSU voor?</p> <p>DSU staat voor Dispatching and Service Unit. Deze unit verzorgt de ontvangst en registratie van al het onderzoeksmateriaal voor het CVI.</p>

Bovine Leucose Virus AGIDT

Sinds 1 november 2008 hebben we bij het CVI ook de BLV-AGIDT als afzonderlijke test in het pakket. Voorheen werd de BLV-serologie altijd uitgevoerd met een ELISA-test, die bij een niet negatief resultaat altijd werd gevolgd door een AGIDT. Op verzoek van een aantal klanten is de AGIDT nu als afzonderlijke test beschikbaar.

Q-koorts en het Centraal Veterinair Instituut

Q-koorts is in Nederland bekend geworden doordat in 2007 en 2008 veel mensen ziek werden als gevolg van Q-koorts. De meeste gevallen van de ziekte deden zich voor in de regio Noordoost-Brabant.

Vóór 2007 werden er ongeveer 20 Q-koorts gevallen per jaar vastgesteld. Uit onderzoek uitgevoerd in de jaren 80 bleek dat ook toen al veel mensen in aanraking kwamen met de bacterie die Q-koorts veroorzaakt.

Oorzaak

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii* en is een zoönose (= infectieziekte bij dieren die naar mensen kan overgaan). De bacterie komt voor bij dieren en dieren worden als belangrijkste besmettingsbron voor de mens gezien.

Symptomen

Bij mensen verloopt de ziekte meestal zonder symptomen. Soms doen zich griepachtige verschijnselen voor. In een beperkt aantal gevallen zijn de symptomen ernstiger waarbij luchtwegaandoeningen op de voorgrond treden. Bij dieren verloopt een infectie met *C. burnetii* meestal symptomeloos hoewel Q-koorts met name bij geiten vroeggeboorte kan veroorzaken.

Bij deze vroeggeboorte komen er grote hoeveelheden bacteriën in de omgeving waardoor mensen besmet kunnen raken. In het voorjaar en het begin van de zomer worden daardoor bij mensen en

dieren de meeste gevallen van Q-koorts gevonden.

Aangifteplichtig

Sinds juni 2008 is Q-koorts bij kleine herkauwers gehouden in potstallen een aangifteplichtige dierziekte. In opdracht van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) voert het CVI de diagnostiek uit om deze ziekte te bevestigen. Bevestiging vindt plaats met een bloedtest voor het aantonen van antistoffen en een test voor het aantonen van de bacterie.

Vaccin

In oktober 2008 heeft het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit

(LNV) in beperkte mate vaccin tegen Q-koorts beschikbaar gesteld om Q-koorts bij geiten te verminderen.

Europa

Q-koorts komt niet alleen in Nederland voor maar ook - en vaak al langer - in andere Europese landen. Daarom neemt het CVI deel aan een Europees project om de diagnostiek van Q-koorts te verbeteren en kennis over Q-koorts uit te wisselen. Dit heeft onder andere geleid tot een Europese vergelijking van testen. Op deze manier kon de kwaliteit van testen beoordeeld en verbeterd worden. De testen die het CVI heeft ontwik-

keld en gebruikt kwamen daar goed uit naar voren. Een onderdeel van het samenwerking is het opzetten van een test om verschillende stammen van de bacterie te identificeren. Op deze manier kan onderzocht worden welke stammen er in Nederland vóórkomen en welke stammen Q-koorts bij de mens veroorzaken.

Samen met de GD

Daarnaast werkt het CVI samen met de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) om de effecten van de vaccinatie tegen Q-koorts te onderzoeken. De belangrijkste vraag die beantwoord moet worden is of vaccinatie de uitscheiding van de bacterie door geiten vermindert, waardoor minder mensen en dieren worden besmet.

Geiten

Ten slotte start het CVI, in opdracht van het ministerie van LNV, een groot onderzoek naar de ziekte bij geiten. Doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de opbouw van de afweer bij geiten en om meer te weten te komen over de uitscheiding van de bacterie. Ook de rol van niet-drachtige geiten zal in dit onderzoek nader worden bekeken. Op deze manier verkrijgen we meer kennis over Q-koorts zodat de overheid gepaste maatregelen kan nemen om deze ziekte bij mensen te voorkomen.

Hendrik-Jan Roest, hoofd Algemene Bacteriologie en Visziekten

Veel gestelde vragen over uitslagen

<p>Wat betekent doorlooptijd? Doorlooptijd is de tijd in werkdagen die ligt tussen het moment van ontvangst van onderzoeksmateriaal bij het CVI tot het moment dat de uitslag wordt verzonden. Elk soort test kent een eigen doorlooptijd. Als u verschillende soorten onderzoeken tegelijkertijd aanvraagt, geldt de langste doorlooptijd voor de gehele inzending.</p>	<p>Hoe ontvang ik mijn uitslagen? U kunt zelf aangeven hoe u de uitslag wilt ontvangen: per e-mail, per fax of per post. U geeft uw voorkeur door aan de afdeling DSU, tel: +31 (0) 320 238302, e-mail: dsu.cvi@wur.nl. Houd er wel rekening mee dat de uitslag per post enkele dagen onderweg kan zijn. Als u in de toekomst de uitslag anders wilt ontvangen, dan neemt u daarvoor weer contact op met de afdeling DSU.</p>
<p>Wanneer is de uitslag van mijn inzending bekend? CVI verzendt de uitslag binnen de voor de test geldende doorlooptijd. De doorlooptijden staan vermeld in de tarievenlijst.</p>	<p>Kan de uitslag ook in het Engels? Als u op het inzendformulier rechtsboven, het vakje <i>Uitslag in het Engels i.p.v. in het Nederlands</i> aankruist, ontvangt u de uitslag in het Engels.</p>
<p>Zijn deeluitslagen mogelijk? Wij verstrekken geen deeluitslagen. We hebben dit besloten na overleg met de certificerende autoriteiten (VWA).</p>	<p>Hoe verander ik mijn adres(klant) gegevens? Geef wijzigingen door aan de afdeling DSU, tel: +31 (0) 320 238302, op werkdagen bereikbaar tussen 10-12 en 14-16.30 uur. Een medewerker van DSU zorgt dat de gegevens worden aangepast.</p>
<p>Wat doe ik als de door mij ingevulde gegevens op het inzendformulier op het uitslagrapport niet juist zijn? Als uw gegevens in het rapport onjuist zijn vermeld, neem dan zo snel mogelijk contact op met de afdeling DSU, tel: +31 (0) 320 238302, op werkdagen bereikbaar tussen 10-12 en 14-16.30 uur.</p>	<p>Hoe lang na ontvangst van het uitslagrapport kunnen er nog correcties plaatsvinden? Binnen een maand na ontvangst van het rapport kunnen er nog correcties van de inzendgegevens worden aangebracht in de uitslagen als deze niet juist zijn weergegeven. Het is dus van het grootste belang dat u de gegevens op de uitslag na ontvangst direct controleert.</p>
<p>Ik ben de uitslag kwijt, kan ik een kopie krijgen? U kunt hiervoor contact opnemen met de afdeling DSU.</p>	<p>Gaat de uitslag ook naar de eigenaar (UBN)? De uitslag gaat uitsluitend naar degene die het onderzoeksmateriaal inzendt; dit is meestal de dierenarts. Uitzonderingen hierop dienen in overleg met de afdeling DSU te worden vastgelegd.</p>

Runder-tbc in Nederland in 2008

In juni 2008 werd Nederland geconfronteerd met een uitbraak van runder-tuberculose (*Mycobacterium bovis*) ten gevolge van import van kalveren uit het Verenigd Koninkrijk. Het betrof kalveren van meerdere bedrijven uit Engeland, waar na de export tuberculose was vastgesteld.

Tracering

Uiteindelijk zijn bij tracering 11 kalveren afkomstig van hetzelfde Engelse bedrijf positief bevonden op tuberculose. Bij sectie werd duidelijk dat een

groot deel van deze dieren uitgebreide tuberculose had en zij reeds infectieus waren voor andere dieren. De 11 dieren waren verspreid over 6 vleeskalverbedrijven. Vervolgonderzoek toonde aan dat op tenminste twee van deze bedrijven overdracht had plaatsgevonden naar andere dieren. Inmiddels is de uitbraak volledig onder controle dankzij de inspanningen van de VWA en het CVI. Ruim 150 dieren zijn in Lelystad ter sectie aangeboden.

Fred van Zijderveld, hoofd Divisie Bacteriologie & TSE's

Klantenmiddag 2008 – Gesignaleerde knelpunten opgepakt door CVI

Het was een zonnige dag toen het CVI op 14 mei 2008 zijn klanten ontving. Buiten op de binnenplaats ontmoetten klanten en de medewerkers van het instituut elkaar in ontspannen en gemoedelijk sfeer onder het genot van een eenvoudige lunch. Daarna startte het officiële gedeelte. Hendrik-Jan Roest, hoofd diagnostiek Bacteriologie, legde uit hoe de diagnostiek binnen CVI wordt uitgevoerd en welke keuzes daarbij gemaakt moeten worden. Vervolgens gaven deskundigen informatie over 'Vroege detectie van vogelgriep en varkenspest' en 'De diagnostiek van blauwtong'. Het werd een boeiend eerste deel met veel vragen die aanleiding waren voor interessante discussies.

Enquête

Na een korte onderbreking presenteerde Hans Kramps, hoofd diagnostiek Virologie, de uitslag van de klantenenquête. Het CVI wilde door deze enquête te weten komen wat zijn klanten vinden van de manier waarop het instituut omgaat met de diverse monsterstromen en of zijn klanten daar tevreden mee zijn.

Knelpunten

Uit de levendige discussie die toen ontstond, werden enkele knelpunten duidelijk.

- De gehanteerde doorlooptijden leveren een knelpunt op als exporteurs te maken hebben met korte quarantaineperiodes waarbinnen dieren geëxporteerd moeten worden.
- Het niet melden door CVI van deelluistlagen.

- De soms lange tijd die ligt tussen verzenden van monsters en de uiteindelijke ontvangst bij het CVI.
- De communicatie van belangrijke informatie over het uitvoeren van diagnostische testen (prijswijzigingen, wijzigingen in de doorlooptijd, wijzigingen in het acceptatiebeleid en sluitingsdagen van het instituut).

Zowel de deelnemers als de vertegenwoordigers van het CVI waren van mening dat het een geslaagde en zinvolle middag was. Het CVI wil dan ook de traditie van het houden van een klantenmiddag voortzetten.

Op de website kunt u de [presentaties](#) van de klantendag 2008 bekijken.

Knelpunten opgepakt

Het CVI is direct na de klantendag met de gesignaleerde knelpunten aan de slag gegaan.

Ad a. Gehanteerde doorlooptijden en quarantaineperiode bij export:

Soms komen klanten in de knel door de wettelijk vastgelegde quarantaineperiodes en de door het CVI gehanteerde doorlooptijden. Het CVI heeft naar aanleiding hiervan besloten om de doorlooptijden daar waar dat noodzakelijk is aan te passen. Ook als in de toekomst dergelijke situaties ontstaan, zal het CVI waar mogelijk de doorlooptijden aanpassen. In de eerste elf maanden van 2008 is 99% van de testuitslagen binnen de aangegeven doorlooptijd aan de inzender gemeld.

Ad b. Deelluistlagen:

Na overleg met de certificerende autoriteiten (VWA) wordt het niet wenselijk geacht om deelluistlagen te verstrekken.

Ad c. De soms lange tijd die ligt tussen het moment van verzenden van monsters en de uiteindelijke aankomst bij het CVI:

Helaas heeft het CVI geen invloed op dit deel van de route omdat de transporteur hiervoor verantwoordelijk is. Het CVI garandeert dat

alle monsters die voor 14.00 uur binnenkomen nog dezelfde dag worden geregistreerd. Monsters die na 14.00 uur binnenkomen, worden uiterlijk de volgende werkdag geregistreerd. Vanaf het moment van de registratie gaat de gegarandeerde doorlooptijd in. Het CVI inventariseert momenteel de gegevens aan de hand van de informatie over inzend- en ontvangstdata. Op die manier hopen we inzicht te krijgen in bij wie en onder welke situatie zich deze knelpunten voordoen.

Ad d. De wens om op de hoogte te worden gehouden van belangrijke informatie (prijswijzigingen, wijzigingen in de doorlooptijd, wijzigingen in het acceptatiebeleid en sluitingsdagen van het instituut):

Het CVI zal via digitale nieuwsbrieven en aankondigen op de website zijn klanten actueel op de hoogte houden van belangrijke informatie. Het voorbeeld hiervan is deze digitale nieuwsbrief.

*Eric de Kluijver, Hoofd
Crisisorganisatie en Logistiek*

Suggesties, opmerkingen en klachten

Het CVI probeert u steeds zo goed mogelijk van dienst te zijn. De kwaliteit van onze diensten willen we zo hoog mogelijk houden. Als u als klant suggesties, opmerkingen of klachten over onze dienstverlening heeft, vernemen wij dat graag. Elke suggestie, opmerking en klacht nemen we serieus. Deze werkwijze is onderdeel van de methodiek waarmee we onze dienstverlening voortdurend hopen te verbeteren.

**U kunt uw suggestie, opmerking of klacht schriftelijk indienen aan:
Centraal Veterinair Instituut, Afdeling
Kwaliteit, Arbo en Milieu (KAM),
Postbus 65, 8200 AB Lelystad**

Veel gestelde vragen over rabiës/hondsdolheid – vaccinatie huisdieren

<p>Do you need information in English? On our website you will find information and forms regarding rabies serology.</p>	
<p>Hoe stuur ik onderzoeksmateriaal voor rabiës-serologie op vanuit het buitenland? Voor rabiësserologie kunt u het beste alleen het serum (vloeistof van het bloed) naar het CVI opsturen. Het serum verpakt u als diagnostisch monster (verpakkingsinstructie P650) De meeste koeriers, zoals TNT, UPS, DHL, Fedex, zijn van de verpakkingseisen op de hoogte en kunnen u verder helpen.</p>	
<p>Welk inzendformulier gebruik ik voor rabiës-onderzoek? U gebruikt het Inzendformulier Hond/Kat dat op onze website staat voor het insturen van materiaal voor rabiësserologie.</p>	
<p>Wat wordt bedoeld met de monsteridentiteit? Dit zijn de identiteitgegevens van het dier. U vermeldt bij de monster-identiteit dus het chipnummer of de tattoo-code van het dier. Eén van beide codes moet in het dierenpaspoort staan.</p>	
<p>Wat moet u doen als u met uw dier naar het buitenland gaat? Dat is afhankelijk van de wetten van het land waarnaar u dieren uitvoert. Het beste kunt u contact opnemen met (de ambassade of consulaat van) het land waar de dieren uiteindelijk naar toe gaan om de voorwaarden voor import en export op te vragen (www.ambassade.startpagina.nl). Op de website van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde kunt u ook een en ander terugvinden.</p>	
<p>Wanneer is mijn huisdier na vaccinatie voldoende beschermd? Na vaccinatie moet de referentiewaarde groter zijn dan 0,5 IU/ml ($\geq 0,5$ IU/ml). IU staat voor International Units oftewel Internationale Eenheden.</p>	<p>Waar kan ik de referentiewaarde terugvinden? De referentiewaarde staat in het dierenpaspoort, op de pagina waar de dierenarts de uitslag van het onderzoek invult.</p>
<p>Is één keer vaccineren voldoende? In de meeste gevallen is één keer vaccineren niet voldoende. Bij een éénmalige vaccinatie is de bescherming tegen rabiës op z'n hoogst na 4 tot 6 weken en daalt daarna meestal weer. Na meerdere keren vaccineren (2x - >3x) blijft de beschermingsfactor ook gedurende langere tijd voldoende.</p>	<p>Kan ik elk vaccin tegen rabiës gebruiken? Er zijn verschillende vaccins op de markt. Vraag uw dierenarts om advies hierover.</p>
<p>Waar kan ik meer informatie vinden betreffende rabiësserologie? Via onderstaande websites kunt u meer informatie verkrijgen betreffende rabiës serologie: www.knmvd.nl; www.minlnv.nl; www.ambassade.pagina.nl</p>	<p>Is de door CVI uitgevoerde test een geldige test? CVI voert de FAVN-test uit volgens een voorgeschreven OIE-richtlijn. CVI is hiertoe officieel erkend door de EU. De Raad van Accreditatie ISO17025 heeft de door CVI uitgevoerde test geaccrediteerd.</p>
<p>Wat betekent de uitslag Monster Is Toxisch (MIT)? U krijgt deze uitslag als in het ingezonden onderzoeksmateriaal toxische stoffen zitten, die schadelijk zijn voor de celweeke nodig om de test uit te voeren. Hierdoor gaan de cellen in kweek voortijdig dood en is de test niet af te lezen en volgt de uitslag MIT. Toxische reacties kunnen optreden als gevolg van vaccinaties die het dier eerder heeft ondergaan. In een dergelijke situatie laat een nieuw genomen monster vaak helaas opnieuw een toxische reactie zien. Een andere oorzaak van een toxische reactie kan een slechte kwaliteit van het monster zijn (hemolytisch, lipemisch, niet koel bewaard, te oud). In een dergelijk geval kan met een nieuw, kwalitatief goed monster veelal wel een goede test worden uitgevoerd. Soms helpt het door bloed van uw dier te laten tappen als het nuchter is.</p>	
<p>Wat zijn de kosten van het rabiës-serologie? U vindt de prijzen terug in de Tarievenlijst op onze website</p>	<p>Hoeveel onderzoeksmateriaal stuur ik op? Per dier is minimaal 1 ml serum of 3 ml volbloed nodig.</p>

Melden en insturen van vleermuizen voor rabiësonderzoek

Rabiës komt veelvuldig voor bij vleermuizen. Daarom moet direct contact met vleermuizen vermeden worden. Hieronder is aangegeven hoe u moet handelen als u of uw huisdier in contact is gekomen met een vleermuis.

Contact met vleermuizen

Wat moet u doen als uzelf of uw (huis)dier contact heeft gehad met een levende of dode vleermuis?

1. Vermijd elk verder contact met de vleermuis.
2. Raak de vleermuis niet met blote handen aan. Maak, om de vleermuis op te pakken, gebruik van handschoenen die voldoende bescherming bieden tegen bijten. Ontsmet de handschoenen daarna met 70% alcohol. Het virus dat rabiës veroorzaakt kan zeker twee weken overleven op een dode vleermuis.
3. Reinig een bijtewond of de plek waar speeksel op is gekomen direct grondig met water en zeep en desinfecteer de wond of contactplek met alcohol (70%) of jodiumtinctuur (bv. Betadine).
4. Neem daarna direct contact op met uw huisarts of met de GGD. Als het directe contact met een vleermuis uw huisdier betreft, zorg er dan voor dat uw huisdier zo snel mogelijk wordt nagekeken door een dierenarts.

Melding bij direct contact

Direct contact is elk contact zonder enige vorm van bescherming met een dier waarvan vermoed wordt dat het met rabiës besmet kan zijn. Meld dergelijk contact van mensen of huisdieren terstond bij de meldkamer van de afdeling IMD (Incident-management Meldkamer en Dierziektebestrijding) van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA), telefoonnummer **0800-0488**.

Dierenartsen melden directe contacten met vleermuizen bij het centrale meldpunt dierziekten van het ministerie van LNV (Meldkamer AID), telefoonnummer **045-5466230**. Het terstond melden van contactgevallen is wettelijk verplicht.

Zowel de meldkamer van de afdeling IMD als het centrale meldpunt dierziekten is 24 uur per dag gedurende 7 dagen per week bereikbaar. Na een melding neemt een dierenarts van de VWA contact met u op voor verdere afhandeling.

Opsturen

De vleermuis dient zo spoedig mogelijk voor onderzoek te worden aangeboden aan het CVI. De afdeling IMD regelt het transport naar het CVI of geeft u daarover de benodigde instructies.

De zending van de (geëuthanaseerde) vleermuis dient vergezeld te gaan van een volledig ingevuld [begeleidingsformulier A](#) (te vinden op www.cvi.wur.nl).

Verpakking vleermuis voor verzending

Als er sprake is van contact met een levende vleermuis, is het noodzakelijk dat een dierenarts de vleermuis euthanaseert voordat deze voor onderzoek naar het CVI wordt opgestuurd.

Een dode vleermuis kan met een onbeschadigde plastic zak die u over uw hand heeft getrokken worden opgepakt; trek vervolgens met uw andere hand de zak over de vleermuis heen.

Verwijder zoveel mogelijk de lucht uit de zak en sluit deze goed af. Doe deze zak met de vleermuis vervolgens in een tweede plastic zak. Doe in deze buitenste zak ook het ingevulde [begeleidingsformulier A](#) en eventuele briefjes

met aantekeningen. Door deze wijze van verpakken wordt voorkomen dat medewerkers van het CVI, die de zending in ontvangst nemen, in contact komen met de vleermuis wanneer zij het formulier voor registratie uitpakken.

Verpak vervolgens de in plastic verpakte vleermuis in een **stevige doos** (enveloppen zijn **niet toege-**

staan voor het verzenden van vleermuizen).

Dode vleermuis gevonden zonder dat er sprake is van direct contact?

Omdat het CVI graag wil weten bij welke vleermuisensoorten rabiës kan voorkomen en in welke mate, wordt het erg op prijs gesteld wanneer u ook dode vleermuizen waarmee geen direct contact met mens en/of huisdier heeft plaatsgevonden naar het CVI opstuurt. Zendt u dan met de vleermuis a.u.b. ook een ingevuld [begeleidingsformulier A](#) mee. Let wel steeds op uw eigen veiligheid en behandel en verpak de dode vleermuis zoals hierboven is beschreven.

Inzend-/afleveradres vleermuizen:

CVI, Afdeling DSU/Rabiës, Houtribweg 39, 8221 RA Lelystad.

Meer informatie over rabiës kunt u vinden op de site van het [RIVM](#)

Blauwtong in Nederland in 2008

Het aantal uitbraken van blauwtongvirus bleef in Nederland in 2008 beperkt tot 78 dieren (november). Een groot verschil ten opzichte van 2007 toen ruim 6.000 dieren met blauwtong besmet bleken (zie figuur 1).

Niet alle besmettingen in 2008 betroffen overigens serotype 8 (BTV8). Enkele gevallen van besmetting met serotype 6 (BTV6) werden geconstateerd en in één geval betrof het import van een dier uit Frankrijk dat positief bleek voor serotype 1 (BTV1).

Controle besmettingen BTV8

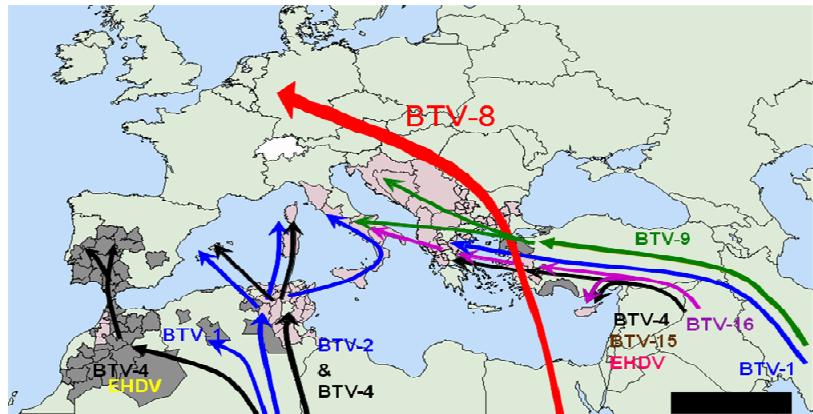
De aanwezigheid van BTV8 in Nederland wordt op twee manieren gecontroleerd. Ten eerste komt de dierenarts van VWA (Voedsel en Warenautoriteit) in actie als de lokale dierenarts op grond van symptomen bij een dier blauwtong vermoedt. De VWA-dierenarts bekijkt het dier ook en indien deze ook denkt dat er sprake kan zijn van bijvoorbeeld blauwtong (verdenking) dan neemt hij of zij bloed af en stuurt het bloed naar het laboratorium van het CVI. Met de diagnostische test bekijkt het CVI of er blauwtongvirus of antilichamen tegen blauwtong in het bloed kan worden aangetoond.

De tweede controle op aanwezigheid van BTV8 gebeurt bij de exportcertificering. Daarvoor gebruikt het CVI dezelfde testmethode als voor verdenkingen.

Met de testtechniek die we momenteel hanteren, tonen we niet alleen BTV8 aan, maar kunnen we alle varianten van blauwtong aantonen.

Fiduur 1; bron: VWA

Figuur 2; invasie blauwtong 1999-2006
bron IAH, UK

August, 2006

Export van drachtige dieren

Begin 2008 bleek dat BTV8 overgedragen kan worden aan de ongeborene vrucht. Runderen die tijdens de dracht een BTV8-infectie hebben doorgemaakt (seropositief) bleken kalfjes met BTV8 in zich te kunnen dragen. Dit terwijl het moederdier zelf niet meer viruspositief was. Na de geboorte vormde het kalfje dus een risico voor verspreiding. Daarom is internationaal besloten dat seropositieve, drachtige runderen niet meer geëxporteerd mogen worden, tenzij aangetoond kan worden dat deze dieren al vóór de dracht gevaccineerd waren.

Blauwtongvirus serotype 6 (BTV6)

In het najaar toonde het CVI een besmetting aan met een ander blauwtongvirus. Vanwege het gevaar op introductie van andere serotypen controleren we het virus tot op detail. We maken met onze test een soort vingerafdruk van het virus zichtbaar waarmee we bekende varianten van blauwtongvirus kunnen identificeren. In september/oktober troffen we een onbekend blauwtongvirus aan. Het bleek niet te gaan om BTV8 en ook niet om BTV1 dat in Zuid-Frankrijk voorkomt. Vervolgens hebben we onderzoeksmateriaal verzonden naar het Europese referentielaboratorium voor blauwtong, Institute for Animal Health in Pirbright, UK, voor nadere serotypering. Na een reeks ingewikkelde testen meldde Pirbright dat we in Nederland nu BTV6 hadden. Een complete verrassing. Temeer omdat nooit eerder BTV6 in Europa was gerapporteerd. Net als voor BTV8 tasten we nog in het duister hoe dit virus Nederland is binnengekomen.

De aanwezigheid van BTV6 in Nederland is nagegaan. Naast dezelfde controle als voor BTV8, zijn alle dieren binnen 1 kilometer van de eerste met BTV6 besmette bedrijven onderzocht. Het is inmiddels duidelijk dat BTV6 niet binnen de 1 kilometerzones is gebleven maar zich - in zeer kleine aantallen en vaak maar één dier per bedrijf - over een groot gebied heeft verspreid. Ook Duitsland heeft na de melding van Nederland BTV6-positieve dieren gevonden in de grensstreek.

Blauwtong serotype 1 (BTV1)

Begin november werden we opgeschrikt door de vondst van een Frans dier dat in de eerste week van oktober naar Nederland was geïmporteerd. Dit dier werd opgespoord en direct geëuthaniseerd. Net als bij BTV6 werden alle dieren op het bedrijf en binnen een straal van 1 kilometer onderzocht. Tot grote opluchting van velen is er tot nu toe geen andere besmetting met BTV1 in Nederland aangetroffen. Dit betekent dat BTV1 zeer waarschijnlijk geen kans heeft gezien om zich in Nederland te verspreiden.

Ontwikkeling diagnostische testen

In een rap tempo zijn nieuwe PCR-testen ontwikkeld om specifiek het serotype aan te tonen. Voor serotypen 6 en 8 zijn deze inmiddels gereed, hoewel een uitgebreide validatie nog uitgevoerd moet worden. Het CVI ontwikkelt ook serotype-specifieke PCR-testen voor enkele andere serotypen van blauwtong.

Doorlooptijden BTV- onderzoek voor export

N.a.v. de discussie tijdens de klantendag in mei 2008 hebben we voor het exportonderzoek op blauwtong de doorlooptijd teruggebracht naar maximaal 5 werkdagen.

Dit is terug te vinden in onze tarievenlijst 2009.

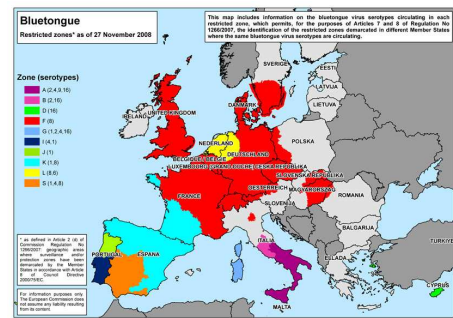
De betreffende onderzoeken hebben als code voor de doorlooptijd AA.

De eerdergenoemde "vingerafdruk van het virus" kan als bevestiging dienen van een serotype of aantonen dat het om een tot nu toe onverwacht serotype gaat, zoals het geval was met BTV6.

Blauwtong in Nederland in 2009?

Ook voor 2009 is er een reële dreiging dat we opnieuw met blauwtong te maken krijgen. Enerzijds kunnen de nu bekende serotypen weer de kop opsteken, anderzijds liggen er andere serotypen op de loer. Dit is goed te zien op figuur 2: de invasie van blauwtong in Europa van 1999 tot 2006 en op figuur 3: alle restrictiezones per 1 december 2008 in Europa. Als we het positief inschatten zijn we mede dankzij de vaccinatiecampagne in 2009 BTV8 kwijt en kunnen we BTV6 en BTV1 in Nederland in 2008 als incidenten beschouwen.

Het is namelijk goed mogelijk dat BTV6 zich onvoldoende heeft verspreid waardoor het virus niet overwintert. Er zijn ongeveer tien PCR-positieve dieren

Figuur 3; restrictiezones; bron EC

voor BTV6 aangetoond. Gelukkig werd BTV1 via een geïnfecteerd dier erg laat in het jaar geïmporteerd, waardoor het virus zich vermoedelijk niet heeft kunnen verspreiden. Dit geeft echter wel aan dat - naast de uitbreiding van het verspreidingsgebied - Nederland ook via de importroute een reëel risico loopt op de introductie van BTV1 en andere serotypen vanuit Zuid-Europa in de komende jaren.

Piet van Rijn,
projectleider Exotische Dierziekten

Contactgegevens DSU.

Postbus 65, 8200 AB Lelystad. Afleveradres: Edelhertweg 15, 8219 PH Lelystad. E-mail: dsu.cvi@wur.nl
Telefonisch bereikbaar van 10-12 en van 14-16:30: 0320-238302. Altijd bereikbaar via fax: 0320-238307

Acceptatiebeleid CVI wijzigt minimaal in 2009

Voor het indienen van onderzoeksmateriaal hanteert het CVI een zogenaamd Acceptatiebeleid. In dit beleid staan de voorwaarden voor het insturen en onderzoeken van monsters. We hebben het acceptatiebeleid geheel doorgelicht en hebben het beleid op enkele plaatsen aangepast. Het aangepaste beleid gaat op 1 januari 2009 in.

Aanpassingen

Aanmelden en inzendformulieren

De inzendformulieren zijn ook per post als setje van 10 stuks te verkrijgen via de afdeling DSU.

Onduidelijke of onvolledig ingevulde formulieren

Indien men drie maal in gebreke is

gebleven zullen bij iedere volgende keer dat het inzendformulier onvolledig of niet duidelijk is ingevuld extra kosten (zijnde € 9,50) in rekening worden gebracht.

Aanmelding vooraf

Onderzoeksaanvragen dienen minimaal twee werkdagen voor aanleveren voor 12.00 uur 's morgens bij de afdeling DSU te worden aangemeld. Indien de monsters niet tijdig worden aangemeld dan zal de aangegeven doorlooptijd worden overschreden.

Sorteren onderzoeksmateriaal

Het CVI zal klanten actief benaderen als een inzending met meer dan 10 onderzoeksobjecten niet gesorteerd en/of niet op volgorde wordt aangeleverd. Het CVI moet dan namelijk zelf de onderzoeksobjecten sorteren en op volgorde zetten, hetgeen vertragen en extra kosten met zich meebrengt. We willen u als klant dan ook vragen hier goed op te letten.

Redactie: Eric de Kluijver, hoofd Crisisorganisatie & Logistiek; Hans Kramps, hoofd diagnostiek virologie; Hendrik-Jan Roest, hoofd diagnostiek bacteriologie & TSE's; Peter van Tulden, hoofd DSU.
Eindredactie: Dorine Luijckx